

Tatiana Słojka, Justyna Szczypek-Bogdanowicz

Międzykulturowość, która wzbogaca

30 maja 2023 r. w Centrum Nauk Technicznych w Chojnicach odbyła się konferencja pn. „*Migracja międzykulturowa jako skutek wojny w Ukrainie. Wyzwania dla polskiego systemu edukacji*”. Organizatorem wydarzenia był Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Mimo, że w szkołach i placówkach oświatowych koniec roku szkolnego wiąże się z natłokiem pracy i obowiązków, konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród dyrektorów szkół, nauczycieli i uczniów powiatów chojnickiego, kościerskiego, człuchowskiego i bytowskiego, co wpłynęło na wysoką frekwencję (w sumie w spotkaniu wzięło udział 136 osób). To świadczy o tym, że pomimo tego, iż od wybuchu wojny minął już ponad rok, temat migracji, integracji uczniów ze społecznością szkolną i lokalną jest wciąż aktualny w szkołach, w których uczą się dzieci z Ukrainy.

Gościem honorowym konferencji był Oleksandr Marciniw – wicekonsul Konsulatu Generalnego Ukrainy w Gdańsku, który w swoim przemówieniu przede wszystkim dziękował Polakom za wsparcie udzielone ukraińskim uchodźcom przez samorządy, szkoły i zwykłych obywateli. Wyraził też nadzieję, że wspólnie uda się pokonać trudności i sprostać wszystkim wyzwaniom, przed którymi stanęli dyrektorzy szkół, nauczyciele oraz uczniowie polscy i ukraińscy.

Spotkanie rozpoczęła Bożena Żuk, dyrektor Pomorskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słup-

sku, która powitała przybyłych gości. Zaproszenie na konferencję przyjęli m.in.: Irena Laska – dyrektor Wydziału Edukacji i Sportu Starostwa Powiatowego w Chojnicach, Piotr Laska – wicestarosta powiatu kościerskiego, Andrzej Lemańczyk – wójt gminy Lipnica, Tomasz Kabat – dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Chojnicach, Mateusz Kloskowski – naczelnik Wydziału Edukacji i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Miastku, Justyna Muryń – inspektor ds. oświaty Urzędu Miejskiego w Człuchowie, przedstawiciele NGO.

W części artystycznej, którą przygotowali uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Chojnicach pod kierownictwem Michała Leszczyńskiego – wicedyrektora i nauczyciela muzyki oraz ze Szkoły Podstawowej w Łebie – pod opieką Jacka Krysiaka i Antoniny Baszevej, usłyszeliśmy ukraińskie piosenki, recytację wierszy i grę na bandurze.

W debacie, moderowanej przez dyrektor Bożenę Żuk, udział wzięli: Andrzej Lemańczyk, Tomasz Kabat, Dawid Sikorski – prezes Stowarzyszenia *Pomocomocni*, Małgorzata Stankowska-Staszczuk – nauczycielka historii i wiedzy o społeczeństwie z Zespołu Szkół Społecznych w Człuchowie, Maria Opar – przedstawicielka Związku Ukraińców w Polsce, Oddział w Człuchowie.

Podczas swojego wystąpienia paneliści podkreślali, że kryzys w szkołach wywołany inwazją zbrojną Rosji na Ukrainę, został opanowany przy współudziale samorządów, całego otoczenia szkolnego tj.: nauczycieli, pracowników, rodziców, uczniów, organizacji pozarządowych, firm zewnętrznych oraz rządowego wsparcia. Kryzys ten wzmocnił nas, rozwinął i wiele nauczył, wciąż jednak potrzebne jest powiększenie zaplecza kadrowego, posługującego się językiem ukraińskim. Zaznaczyli również, jak ważne jest to, by rozmawiając z młodzieżą, w szczególności na lekcjach historii, skoncentrować się na budowaniu przyszłości, nie wyciągać „chwastów historii” i przełamywać szkodliwe stereotypy na temat Ukrainy. Młodzież

słyszeli wiele krzywdzących opinii od dorosłych, którzy nie znają dobrze przeszłości. Rozmawiajmy, więc i tłumaczmy, że prawda znajduje się w bibliotekach. Wskazali również na formy wsparcia uczniów i rodziców z Ukrainy. Jedną z tych form jest umożliwienie im kultywowania tradycji, pielęgnowania swojego języka ojczystego, który jest symbolem tożsamości narodowej i kultury. Zauważyli, że ukraińscy uczniowie i ich rodzice mają ogromną potrzebę porozumiewania się w języku ukraińskim, co daje im siłę i zaspokaja potrzeby emocjonalne.

W części plenarnej Maciej Barański, dyrektor SP w Łebie, mówił o pomorskiej szkole w dobie kryzysu. Zwrócił szczególną uwagę na potrzeby edukacyjne, społeczne i kulturowe uczniów przybyłych z zagranicy, takie jak m.in.: zdobycie kompetencji językowych, uzupełnienie różnic programowych, wsparcie pedagogiczne i psychologiczne, kultywowanie tradycji narodowościowych, religii, budowanie więzi i integracji społecznej. Wyraził również opinię, że problemy migracyjne są możliwe do opanowania przy współpracy całej społeczności szkolnej: nauczycieli, rodziców, uczniów.

O edukacji włączającej w sytuacji kryzysu uchodźczego podczas swojego wystąpienia mówiły nauczycielki: Natalia Witkowska, Paulina Bała i Katarzyna Lis – psycholog ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Chojnicach. Opowiedziały o formach wsparcia i metodach prowadzenia zajęć z uczniami z doświadczeniem migracyjnym. Udzieliły też cennych wskazówek praktycznych, m.in. jak pracować w zespołach wielokulturowych. Najważniejsze, abyśmy byli otwarci na drugiego człowieka, dbali o przyjazną atmosferę dla całego środowiska. Każde dziecko z Ukrainy ma swoją historię, swój bagaż emocjonalny, swoją traumę. Ważne, żebyśmy potrafili dostrzec indywidualne potrzeby każdego ucznia. We współczesnej szkole musimy potrafić żyć z ludźmi z różnych krajów, środowisk i kultur, nauczyć naszych uczniów nawiązywania wartościowych relacji z rówieśnikami z innych krajów i współdziałania z nimi. Chojniccy nauczyciele jednym głosem twierdzą: nie patrzmy na siebie w kontekście narodowości, patrzmy na siebie jak na ludzi – dajmy czas drugiemu człowiekowi, żeby się zaprzyjaźnić nie trzeba znać języka. Bądźmy społeczeństwem otwartym na potrzeby innych.

W kolejnej części konferencji głos zabrali przedstawiciele NGO. Lilianna Kapushchulu, członkini Stowarzyszenia *Pomocmocni* przedstawiła działania organizacji pozarządowych na rzecz uchodźców i inicjatywach o charakterze charytatywnym oraz zachęciła wszystkich do włączenia się w różne działania pomocowe, które realizuje szerokie grono wolontariuszy.

O budowaniu więzi międzykulturowej i o integracji w praktyce z perspektywy mniejszości narodowej mówił Czesław Drozd – wiceprzewodniczący Związku Ukraińców w Polsce, Oddział w Człuchowie. Zaznaczył, że jesteśmy społeczeństwem wielokulturowym i warto otworzyć się na inność, bo razem możemy więcej. Wyraził też opinię, że uchodźcy, którzy z nami pozostaną, w naturalny sposób wzbogacą nas demograficznie i kulturowo, a w przyszłości podejmą pracę w polskich firmach, więc należy wzmacniać ich kształcenie.

W drugiej części spotkania wystąpili Alina Basheva – psycholog z Ukrainy, pracująca obecnie w Szkole Podstawowej w Łebie, Vira Yaremchuk – nauczycielka w Szkole Podstawowej nr 1 w Chojnicach, Jacek Krysiak – terapeuta ze Szkoły Podstawowej w Łebie. Swoimi refleksjami mieli możliwość podzielić się także uczniowie z Ukrainy oraz ich rodzice. Tematem dominującym w dyskusji było włączanie ucznia do zespołu klasowego, sposoby pokonywania trudności językowych, integracja międzykulturowa oraz ułatwienie zbiorowych i indywidualnych kontaktów z przedstawicielami innych kultur.

Poruszony został również temat pogłębiającego się kryzysu psychologicznego młodzieży, który także dotyczy tej pochodzącej z Ukrainy. Wśród wskazówek i rekomendacji do działań specjaliści wymienili m.in. to, że należy skupić się na innowacyjnych metodach pracy z uczniami z traumą i depresją, a także z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych. Pamiętajmy też, że wiele dzieci mieszkających z matkami i babkami to „sieroty społeczne”, które często pozostawione są na łaskę innych osób, ponieważ ich matki pracują po kilkanaście godzin dziennie, żeby zarobić na utrzymanie rodziny. Wspierajmy ich poprzez tworzenie świetlic szkolnych i środowiskowych, gdzie dzieci czekające na powrót mamy będą mogły odrobić lekcje, być wysłuchane i zaopiekowane.

Konferencja była wydarzeniem bardzo udanym nie tylko pod względem merytorycznym. Było też empatycznie, nastrojowo i wzruszająco. Spotkaniu towarzyszyła wystawa strojów ukraińskich, przygotowana przez Alinę Bacic – pedagog w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej miasta Słupska.

Uczestniczki konferencji:

Tatiana Słojka

Konsultantka ds. nauczania kreatywnego oraz wspomagania nauczycieli języków obcych w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Justyna Szczypek-Bogdanowicz

Konsultantka ds. kompetencji kluczowych i projektów międzynarodowych w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.